

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 28ης Νοεμβρίου 2005

για την εφαρμογή του άρθρου 86 παράγραφος 2 της συνθήκης ΕΚ στις κρατικές ενισχύσεις υπό μορφή αντιστάθμισης για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας που χορηγούνται σε ορισμένες επιχειρήσεις επιφορτισμένες με τη διαχείριση υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος

[κοινοποιηθείσα υπό τον αριθμό E(2005) 2673]

(2005/842/ΕΚ)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

εκτέλεση της ανατεθείσας αποστολής και ανάλογη με τον επιδιωκόμενο σκοπό (εφεξής «απαίτηση αναγκαιότητας»). Τέλος, η ανάπτυξη των συναλλαγών δεν πρέπει να επηρεάζεται σε βαθμό ο οποίος θα αντέκειτο στο συμφέρον της Κοινότητας.

Έχοντας υπόψη τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 86 παράγραφος 3,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Το άρθρο 16 της Συνθήκης προβλέπει ότι η Κοινότητα, υπό την επιφύλαξη των άρθρων 73, 86 και 87, μεριμνά ώστε οι υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος να λειτουργούν βάσει αρχών και προϋποθέσεων που τους επιτρέπουν την εκπλήρωση του σκοπού τους.
- (2) Για να καταστεί δυνατή η λειτουργία ορισμένων υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος βάσει αρχών και υπό όρους που τους επιτρέπουν να εκπληρώσουν την αποστολή τους, ενδέχεται να κριθεί απαραίτητη η χορήγηση χρηματοδοτικής ενίσχυσης από το κράτος η οποία προορίζεται να καλύψει το σύνολο ή μέρος του ειδικού κόστους που απορρέει από τις υποχρεώσεις της δημόσιας υπηρεσίας. Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 295 της Συνθήκης, όπως έχει ερμηνευτεί από τη νομολογία του Δικαστηρίου και του Πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, είναι αδιάφορο από πλευράς κοινοτικού δικαίου εάν η διαχείριση των εν λόγω υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος γίνεται από επιχειρήσεις του ιδιωτικού ή του δημόσιου τομέα.
- (3) Το άρθρο 86 παράγραφος 2 της Συνθήκης προβλέπει για το θέμα αυτό ότι οι επιχειρήσεις που είναι επιφορτισμένες με τη διαχείριση υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος ή που έχουν χαρακτήρα δημοσιονομικού μονοπωλίου υπόκεινται στους κανόνες που περιλαμβάνονται στη Συνθήκη, ιδίως στους κανόνες ανταγωνισμού. Ωστόσο το άρθρο 86, παράγραφος 2 επιτρέπει εξαίρεση από τους κανόνες που περιέχονται στη Συνθήκη, εφόσον πληρούνται ορισμένα κριτήρια. Πρώτον, πρέπει να υπάρχει πράξη ανάθεσης, με την οποία το κράτος αναθέτει σε μια επιχείρηση την αρμοδιότητα της εκτέλεσης συγκεκριμένης αποστολής. Δεύτερον, η ανάθεση πρέπει να αφορά υπηρεσία γενικού οικονομικού συμφέροντος. Τρίτον, η εξαίρεση πρέπει να είναι αναγκαία για την

- (4) Το Δικαστήριο, στην απόφασή του Altmark Trans GmbH και Regierungspräsidium Magdeburg κατά Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH (!) (εφεξής Altmark), αποφάνθηκε ότι οι αντιστάθμισεις για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας δεν συνιστούν κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 87 της Συνθήκης, εφόσον πληρούνται σωρευτικά τέσσερα κριτήρια: Πρώτον, η δικαιούχος επιχείρηση πρέπει να είναι πράγματι επιφορτισμένη με την εκπλήρωση υποχρέωσης παροχής δημόσιας υπηρεσίας, ενώ η υποχρέωση αυτή πρέπει να είναι σαφώς καθορισμένη. Δεύτερον, οι βασικές παράμετροι βάσει των οποίων υπολογίζεται η αντιστάθμιση πρέπει να έχουν προσδιοριστεί προηγουμένως αντικειμενικά και με διαφάνεια. Τρίτον, η αντιστάθμιση δεν μπορεί να υπερβαίνει το μέτρο του αναγκαίου για την κάλυψη του συνόλου ή μέρους του κόστους για την εκπλήρωση υποχρέωσης παροχής δημόσιας υπηρεσίας, λαμβανομένων υπόψη των σχετικών εσόδων και ενός ευλόγου κέρδους για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων αυτών. Τέλος, όταν η επιλογή της επιχειρήσεως στην οποία πρόκειται να ανατεθεί η εκπλήρωση υποχρέωσης παροχής δημόσιας υπηρεσίας σε συγκεκριμένη περίπτωση δεν πραγματοποιείται στο πλαίσιο διαδικασίας συνάψεως δημοσίας συμβάσεως, παρέχουσας τη δυνατότητα επιλογής του υποψηφίου που είναι σε θέση να παράσχει τις σχετικές υπηρεσίες με το μικρότερο για το κοινωνικό σύνολο κόστος, το επίπεδο της απαραίτητης αντιστάθμισης πρέπει να καθορίζεται βάσει ανάλυσεως του κόστους για μια μέση επιχείρηση, με χρηστή διαχείριση και κατάλληλα εξοπλισμένη με μεταφορικά μέσα.
- (5) Εφόσον πληρούνται τα τέσσερα αυτά κριτήρια, η αντιστάθμιση για παροχή δημόσιας υπηρεσίας δεν συνιστά κρατική ενίσχυση και δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 87 και 88 της Συνθήκης. Όταν τα κράτη μέλη δεν τηρούν τα εν λόγω κριτήρια και εφόσον πληρούνται τα γενικά κριτήρια για την εφαρμογή του άρθρου 87 παράγραφος 1, της Συνθήκης οι αντιστάθμισεις για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας συνιστούν κρατικές ενισχύσεις που εμπίπτουν στις διατάξεις των άρθρων 73, 86, 87 και 88 της Συνθήκης. Η παρούσα απόφαση πρέπει συνεπώς να εφαρμόζεται στις αντιστάθμισεις για παροχή δημόσιας υπηρεσίας, καθόσον συνιστούν κρατικές ενισχύσεις.

(!) Συλλογή 2003, I-7747.

- (6) Το άρθρο 86 παράγραφος 3 της Συνθήκης παρέχει στην Επιτροπή τη δυνατότητα να διευκρινίσει την έννοια και την έκταση της εξαίρεσης δυνάμει του άρθρου 86 παράγραφος 2 της Συνθήκης και να θεσπίσει κανόνες που επιτρέπουν να ελέγχεται αποτελεσματικά κατά πόσον πληρούνται τα κριτήρια του άρθρου 86 παράγραφος 2 όπου αυτό είναι απαραίτητο. Πρέπει συνεπώς να προσδιοριστούν οι προϋποθέσεις υπό τις οποίες συμβιβάζονται με το άρθρο 86 παράγραφος 2 ορισμένα συστήματα αντιστάθμισης και δεν υπάρχει υποχρέωση προηγούμενης κοινοποίησής τους βάσει του άρθρου 88 παράγραφος 3 της Συνθήκης.
- (7) Οι εν λόγω ενισχύσεις μπορούν να κριθούν συμβιβάσιμες, μόνο εφόσον χορηγούνται για να διασφαλισθεί η παροχή υπηρεσιών που αφορούν πράγματι το γενικό οικονομικό συμφέρον, όπως αναφέρεται στο άρθρο 86 παράγραφος 2 της Συνθήκης. Καθίσταται σαφές από τη νομολογία ότι, εξαιρουμένων των τομέων όπου υπάρχει σχετική κοινοτική νομοθεσία, τα κράτη μέλη διαθέτουν ευρεία διακριτική ευχέρεια κατά τον προσδιορισμό των υπηρεσιών που δύνανται να χαρακτηρισθούν ως γενικού οικονομικού συμφέροντος. Εξαιρουμένων λοιπόν των τομέων όπου υπάρχει σχετική κοινοτική νομοθεσία, καθήκον της Επιτροπής είναι να μεριμνά ώστε να μην υπάρχει πρόδηλο σφάλμα όσον αφορά τον χαρακτηρισμό των υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος.
- (8) Για να έχει εφαρμογή το άρθρο 86 παράγραφος 2 της Συνθήκης, η επιχείρηση που λαμβάνει την ενίσχυση πρέπει να έχει επιφορτισθεί ειδικά από το κράτος μέλος με τη διαχείριση συγκεκριμένης υπηρεσίας γενικού οικονομικού συμφέροντος. Σύμφωνα με τη νομολογία για την ερμηνεία του άρθρου 86 παράγραφος 2 της Συνθήκης, στη σχετική πράξη ή πράξεις ανάθεσης πρέπει να προσδιορίζεται, κατ'ελάχιστον, η ακριβής φύση, το πεδίο και η διάρκεια των υποχρεώσεων δημόσιας υπηρεσίας που επιβάλλονται, καθώς και η ταυτότητα της επιχείρησης.
- (9) Για να διασφαλισθεί ότι πληρούνται τα κριτήρια που προβλέπει το άρθρο 86 παράγραφος 2 της Συνθήκης πρέπει να θεσπισθούν πιο συγκεκριμένες προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται όσον αφορά την ανάθεση της διαχείρισης υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος. Πράγματι, το ποσό της αντιστάθμισης μπορεί να υπολογισθεί και να ελεγχθεί σωστά, μόνο εφόσον οι υποχρεώσεις της δημόσιας υπηρεσίας που αναλογούν στις επιχειρήσεις και οι τυχόν υποχρεώσεις που αναλογούν στο κράτος, έχουν οριστεί σαφώς με επίσημη πράξη των αρμόδιων δημοσίων αρχών του οικείου κράτους μέλους. Η μορφή της πράξης μπορεί να ποικίλλει από το ένα κράτος μέλος στο άλλο, αλλά πρέπει να διευκρινίζεται, κατ'ελάχιστον, η ακριβής φύση, το πεδίο και η διάρκεια των υποχρεώσεων δημόσιας υπηρεσίας που επιβάλλονται, καθώς και η ταυτότητα της επιχείρησης και το κόστος που την βαρύνει.
- (10) Κατά τον προσδιορισμό των υποχρεώσεων δημόσιας υπηρεσίας και την αξιολόγηση της εκπλήρωσης των εν λόγω υποχρεώσεων από τις επιχειρήσεις, τα κράτη μέλη καλούνται να προβαίνουν σε ευρεία διαβούλευση, με ιδιαίτερη έμφαση στους χρήστες.
- (11) Επιπλέον, προκειμένου να αποφευχθούν αδικαιολόγητες στρεβλώσεις του ανταγωνισμού, σύμφωνα με το άρθρο 86 παράγραφος 2 της Συνθήκης η αντιστάθμιση δεν πρέπει να υπερβαίνει το ποσό που απαιτείται για την κάλυψη του κόστους εκπλήρωσης των υποχρεώσεων δημόσιας υπηρεσίας, λαμβανομένων υπόψη των σχετικών εσόδων, καθώς και ενός ευλόγου κέρδους. Τούτο θα πρέπει να θεωρηθεί ως αναφορά στο πραγματικό κόστος που αναλογεί στη σχετική επιχείρηση.
- (12) Η αντιστάθμιση που παρέχεται επιπλέον της απαιτούμενης για την κάλυψη του κόστους που αναλογεί στη σχετική επιχείρηση, δεν είναι απαραίτητη για τη λειτουργία της υπηρεσίας γενικού οικονομικού συμφέροντος και κατά συνέπεια συνιστά ασυμβίβαστη κρατική ενίσχυση που πρέπει να επιστραφεί στο κράτος. Επίσης, η αντιστάθμιση που χορηγείται για τη διαχείριση υπηρεσίας γενικού οικονομικού συμφέροντος, αλλά στην πραγματικότητα χρησιμοποιείται από τη σχετική επιχείρηση για τις επιχειρηματικές της δραστηριότητες σε άλλη αγορά, επίσης δεν είναι απαραίτητη για τη διαχείριση της υπηρεσίας γενικού οικονομικού συμφέροντος και κατά συνέπεια συνιστά επίσης ασυμβίβαστη κρατική ενίσχυση που πρέπει να επιστραφεί.
- (13) Για να διασφαλισθεί η συμμόρφωση με την «απαίτηση αναγκαιότητας» που ορίζεται στο άρθρο 86 παράγραφος 2 της Συνθήκης πρέπει να θεσπισθούν διατάξεις σχετικά με τον υπολογισμό και τον έλεγχο του ποσού της παρεχόμενης αντιστάθμισης. Τα κράτη μέλη οφείλουν να ελέγχουν τακτικά ώστε η παρεχόμενη αντιστάθμιση να μην οδηγεί σε υπεραντιστάθμιση. Ωστόσο, προκειμένου να εξασφαλισθεί κάποια ευελιξία στις επιχειρήσεις και τα κράτη μέλη, όταν το ποσό της υπεραντιστάθμισης δεν υπερβαίνει το 10 % του ποσού της ετήσιας αντιστάθμισης, πρέπει να είναι δυνατόν η εν λόγω υπεραντιστάθμιση να μεταφέρεται στην επόμενη περίοδο και να αφαιρείται από το ποσό της αντιστάθμισης το οποίο θα έπρεπε διαφορετικά να καταβληθεί. Οι επιχειρήσεις που έχουν επιφορτισθεί με τη διαχείριση υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος στον τομέα της κοινωνικής κατοικίας ενδέχεται να παρουσιάζουν μεγάλη διακύμανση εσόδων, λόγω ιδίως του κινδύνου αφερεγγυότητας των μισθωτών. Κατά συνέπεια, όταν οι επιχειρήσεις αυτές διαχειρίζονται μόνο υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος, κάθε υπεραντιστάθμιση κατά τη διάρκεια μιας περιόδου πρέπει να είναι δυνατόν να μεταφερθεί στην επόμενη περίοδο, μέχρι ποσοστού 20 % της ετήσιας αντιστάθμισης.

- (14) Εφόσον η αντιστάθμιση παρέχεται σε επιχειρήσεις επιφορτισμένες με τη διαχείριση υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος όπου το ποσό της αντιστάθμισης δεν υπερβαίνει το κόστος των σχετικών υπηρεσιών και έχουν τηρηθεί τα όρια που προβλέπονται στην παρούσα απόφαση, η Επιτροπή θεωρεί ότι η ανάπτυξη των συναλλαγών δεν επηρεάζεται σε βαθμό ο οποίος θα αντέκειτο προς το συμφέρον της Κοινότητας. Υπό τις περιστάσεις αυτές, η Επιτροπή κρίνει ότι η αντιστάθμιση πρέπει να θεωρηθεί συμβιβασίμη κρατική ενίσχυση κατ' εφαρμογή του άρθρου 86 παράγραφος 2 της Συνθήκης.
- (15) Αντισταθμίσεις χαμηλών ποσών σε επιχειρήσεις που παρέχουν υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος και των οποίων ο κύκλος εργασιών είναι περιορισμένος, δεν επηρεάζουν την ανάπτυξη των συναλλαγών σε βαθμό ο οποίος θα αντέκειτο προς τα συμφέροντα της Κοινότητας. Συνεπώς, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις που προβλέπονται στην παρούσα απόφαση, δεν πρέπει να απαιτείται προηγούμενη κοινοποίηση. Για να προσδιορισθεί το πεδίο εφαρμογής της απαλλαγής από την υποχρέωση κοινοποίησης, πρέπει να ληφθούν υπόψη ο κύκλος εργασιών των επιχειρήσεων που λαμβάνουν αντιστάθμιση για παροχή δημόσιας υπηρεσίας, καθώς και το επίπεδο της εν λόγω αντιστάθμισης.
- (16) Τα νοσοκομεία και οι επιχειρήσεις κοινωνικής κατοικίας που έχουν επιφορτισθεί με καθήκοντα που περιλαμβάνουν υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος, παρουσιάζουν ιδιαιτερότητες που πρέπει να ληφθούν υπόψη. Ειδικότερα, πρέπει να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι, στο παρόν στάδιο ανάπτυξης της εσωτερικής αγοράς, το μέγεθος της στρέβλωσης του ανταγωνισμού στους τομείς αυτούς δεν είναι απαραίτητα ανάλογο προς το επίπεδο του κύκλου εργασιών και της αντιστάθμισης. Κατά συνέπεια, τα νοσοκομεία που παρέχουν ιατρική περίθαλψη, υπηρεσίες αντιμετώπισης έκτακτων περιστατικών και παρεπόμενες υπηρεσίες που συνδέονται άμεσα με τις κύριες δραστηριότητες, ιδίως στον τομέα της έρευνας, καθώς και οι επιχειρήσεις κοινωνικής κατοικίας για πολίτες ευρισκόμενους σε μειονεκτική θέση ή ευπαθείς κοινωνικές ομάδες, που λόγω περιορισμένης φερεγγυότητας δεν είναι σε θέση να βρουν κατοικία υπό τους όρους της αγοράς, θα πρέπει να απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης που προβλέπεται στην παρούσα απόφαση, ακόμη και αν το ποσό της παρεχόμενης αντιστάθμισης υπερβαίνει το οριζόμενο κατώτερο όριο, εφόσον οι υπηρεσίες που παρέχουν έχουν χαρακτηριστεί από τα κράτη μέλη ως υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος.
- (17) Το άρθρο 73 της Συνθήκης συνιστά *lex specialis* σε σχέση με το άρθρο 86, παράγραφος 2. Θεσπίζει τους κανόνες που εφαρμόζονται στις αντισταθμίσεις για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας στον τομέα των οδικών μεταφορών. Το εν λόγω άρθρο αναλύεται από τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69 του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 1969, περί των ενεργειών των κρατών μελών που αφορούν τις υποχρεώσεις που είναι συνυφασμένες με την έννοια της δημόσιας υπηρεσίας στον τομέα των σιδηροδρομικών, οδικών και εσωτερικών πλωτών μεταφορών⁽¹⁾, ο οποίος καθορίζει τους γενικούς όρους σχετικά με τις υποχρεώσεις της δημόσιας υπηρεσίας στον τομέα των οδικών μεταφορών και προβλέπει μεθόδους υπολογισμού της αντιστάθμισης. Ο κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69 προβλέπει απαλλαγή όλων των αντισταθμίσεων στον τομέα των οδικών μεταφορών που πληρούν τις προϋποθέσεις κοινοποίησης δυνάμει του άρθρου 88 παράγραφος 3 της Συνθήκης. Εξάλλου, επιτρέπει στα κράτη μέλη να παρεκκλίνουν από τις διατάξεις του στην περίπτωση επιχειρήσεων που πραγματοποιούν αποκλειστικά αστικές, υπεραστικές ή περιφερειακές μεταφορές. Όταν εφαρμόζεται η εν λόγω παρέκκλιση, κάθε αντιστάθμιση για υποχρεώσεις δημόσιας υπηρεσίας, εφόσον αποτελεί κρατική ενίσχυση, διέπεται από τις διατάξεις του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1107/70, της 4ης Ιουνίου 1970, περί ενισχύσεων που χορηγούνται στον τομέα των σιδηροδρομικών, οδικών και εσωτερικών πλωτών μεταφορών⁽²⁾. Σύμφωνα με την απόφαση «Altmark», οι αντισταθμίσεις που δεν τηρούν τις διατάξεις του άρθρου 73 δεν μπορούν να θεωρηθούν συμβιβασίμες με τη Συνθήκη βάσει του άρθρου 86 παράγραφος 2 ή άλλων διατάξεων της Συνθήκης. Συνεπώς, οι αντισταθμίσεις αυτές δεν πρέπει να καλύπτονται από την παρούσα απόφαση.
- (18) Σε αντίθεση με τις οδικές μεταφορές, οι τομείς των θαλασσιών και των αεροπορικών μεταφορών εμπίπτουν στο άρθρο 86 παράγραφος 2 της Συνθήκης. Ορισμένοι κανόνες που εφαρμόζονται στις αντισταθμίσεις για παροχή δημόσιας υπηρεσίας στους τομείς των αεροπορικών και θαλασσιών μεταφορών, περιλαμβάνονται στον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 2408/92 του Συμβουλίου, της 23ης Ιουλίου 1992, για την πρόσβαση των κοινοτικών αερομεταφορέων σε δρομολόγια ενδοκοινοτικών αεροπορικών γραμμών⁽³⁾ και στον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 3577/92 του Συμβουλίου, της 7ης Δεκεμβρίου 1992, για την εφαρμογή της αρχής της ελεύθερης κυκλοφορίας των υπηρεσιών στις θαλάσσιες μεταφορές στο εσωτερικό των κρατών μελών (θαλάσσιες ενδομεταφορές/cabotage)⁽⁴⁾. Ωστόσο, σε αντίθεση με τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69, οι εν λόγω κανονισμοί δεν αναφέρονται στο συμβιβασίμο των ενδεχόμενων στοιχείων κρατικής ενίσχυσης ούτε περιλαμβάνουν απαλλαγή από την υποχρέωση κοινοποίησης δυνάμει του άρθρου 88 παράγραφος 2 της Συνθήκης. Συνεπώς, κρίνεται σκόπιμη η εφαρμογή της παρούσας απόφασης στις αντισταθμίσεις για παροχή δημόσιας υπηρεσίας στους τομείς των αεροπορικών και θαλασσιών μεταφορών, υπό την προϋπόθεση ότι οι αντισταθμίσεις αυτές, εκτός του ότι πληρούν τις προϋποθέσεις της παρούσας απόφασης, τηρούν και τους τομειακούς κανόνες που περιλαμβάνονται στον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 2408/92 και στον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 3577/92, όπου αυτοί εφαρμόζονται.
- (19) Τα όρια που ισχύουν για την αντιστάθμιση παροχής δημόσιας υπηρεσίας στους τομείς των αεροπορικών και θαλασσιών μεταφορών πρέπει κανονικά να είναι τα ίδια με εκείνα

(1) ΕΕ L 156 της 28.6.1969, σ. 1· κανονισμός όπως τροποποιήθηκε τελευταία από τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 1893/91 (ΕΕ L 169 της 29.6.1991, σ. 1).

(2) ΕΕ L 130 της 15.6.1970, σ. 1· κανονισμός όπως τροποποιήθηκε τελευταία από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 543/97 (ΕΕ L 84 της 26.3.1997, σ. 6).

(3) ΕΕ L 240 της 24.8.1992, σ. 8· κανονισμός όπως τροποποιήθηκε τελευταία από την πράξη προσχώρησης του 2003.

(4) ΕΕ L 364 της 12.12.1992, σ. 7.

που ισχύουν γενικά. Ωστόσο, σε ειδικές περιπτώσεις αντιστάθμισης παροχής δημόσιας υπηρεσίας για αεροπορικές ή θαλάσσιες συνδέσεις με νησιά καθώς και για αεροδρόμια και λιμένες, που συνιστούν υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος, όπως προβλέπεται στο άρθρο 86 παράγραφος 2 της Συνθήκης, ενδείκνυται περισσότερο να προβλεφθούν επίσης εναλλακτικά όρια με βάση τον μέσο ετήσιο αριθμό των επιβατών, δεδομένου ότι το στοιχείο αυτό απεικονίζει πιο εύστοχα την οικονομική πραγματικότητα των εν λόγω δραστηριοτήτων.

- (20) Η παρούσα απόφαση προσδιορίζει σε μεγάλο βαθμό την έννοια και την έκταση της εξαιρέσης δύναμει του άρθρου 86 παράγραφος 2 της Συνθήκης, όπως εφαρμόστηκε πάγια στο παρελθόν από το Δικαστήριο και το Πρωτοδικείο των ΕΚ και από την Επιτροπή. Στο βαθμό που δεν τροποποιεί το ουσιαστικό δικαίωμα που εφαρμόζεται στον εν λόγω τομέα, πρέπει να εφαρμοσθεί άμεσα. Ωστόσο, ορισμένες διατάξεις της απόφασης προχωρούν πέραν του status quo, και θέτουν πρόσθετες απαιτήσεις για τον αποτελεσματικό έλεγχο των κριτηρίων που προβλέπονται στο άρθρο 86 παράγραφος 2. Προκειμένου να δοθεί στα κράτη μέλη η δυνατότητα να λάβουν τα απαιτούμενα μέτρα για τον σκοπό αυτό, κρίνεται σκόπιμο να προβλεφθεί περίοδος ενός έτους πριν τεθούν σε εφαρμογή οι εν λόγω ειδικές διατάξεις.
- (21) Η απαλλαγή από την υποχρέωση προηγούμενης κοινοποίησης για ορισμένες υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος, δεν αποκλείει για τα κράτη μέλη τη δυνατότητα να κοινοποιούν σχέδια ειδικής ενίσχυσης. Οι κοινοποιήσεις αυτές αξιολογούνται με βάση τις αρχές του κοινοτικού πλαισίου για τις κρατικές ενισχύσεις υπό μορφή αντιστάθμισης για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας ⁽¹⁾.
- (22) Η παρούσα απόφαση εφαρμόζεται με την επιφύλαξη των διατάξεων της οδηγίας 80/723/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 25ης Ιουνίου 1980, για τη διαφάνεια των χρηματοοικονομικών σχέσεων μεταξύ των κρατών μελών και των δημοσίων επιχειρήσεων καθώς και για την χρηματοοικονομική διαφάνεια εντός ορισμένων επιχειρήσεων ⁽²⁾.
- (23) Η παρούσα απόφαση εφαρμόζεται με την επιφύλαξη των κοινοτικών διατάξεων που ισχύουν στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων και του ανταγωνισμού, και ιδίως των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης.
- (24) Η παρούσα απόφαση εφαρμόζεται με την επιφύλαξη των αυστηρότερων ειδικών διατάξεων σχετικά με τις υποχρεώσεις δημόσιας υπηρεσίας που περιέχονται σε κοινοτικές νομοθετικές ρυθμίσεις σε συγκεκριμένους τομείς,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

Αντικείμενο

Η παρούσα απόφαση ορίζει τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες θεωρούνται συμβιβάσιμες με την κοινή αγορά και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης που προβλέπει το άρθρο 88 παράγραφος 3 της Συνθήκης, οι κρατικές ενισχύσεις υπό μορφή αντιστάθμισης για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας, που χορηγούνται σε ορισμένες επιχειρήσεις επιφορτισμένες με τη διαχείριση υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος.

Άρθρο 2

Πεδίο εφαρμογής

1. Η παρούσα απόφαση εφαρμόζεται στις κρατικές ενισχύσεις υπό μορφή αντιστάθμισης για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας, που χορηγούνται σε επιχειρήσεις για υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος, όπως αναφέρεται στο άρθρο 86 παράγραφος 2 της Συνθήκης, οι οποίες εμπίπτουν σε μία από τις ακόλουθες κατηγορίες:

- α) σε αντιστάθμισεις για παροχή δημόσιας υπηρεσίας που χορηγούνται σε επιχειρήσεις με μέσο ετήσιο κύκλο εργασιών προ φόρων, για όλες τις δραστηριότητές τους, μικρότερο των 100 εκατομμυρίων ευρώ κατά τις δύο χρήσεις που προηγούνται της ανάθεσης της υπηρεσίας γενικού οικονομικού συμφέροντος, και εφόσον το ετήσιο ύψος της αντιστάθμισης για την εν λόγω υπηρεσία παραμένει μικρότερο των 30 εκατομμυρίων ευρώ·
- β) σε αντιστάθμισεις για παροχή δημόσιας υπηρεσίας σε νοσοκομεία και επιχειρήσεις κοινωνικής κατοικίας που αναπτύσσουν δραστηριότητες οι οποίες χαρακτηρίζονται από το οικείο κράτος μέλος ως υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος·
- γ) σε αντιστάθμισεις για παροχή δημόσιας υπηρεσίας για αεροπορικές ή ακτοπλοϊκές συνδέσεις με νησιά όπου η μέση ετήσια επιβατική κίνηση κατά τα δύο οικονομικά έτη που προηγούνται εκείνου της ανάθεσης της υπηρεσίας γενικού οικονομικού συμφέροντος, δεν υπερβαίνει τους 300 000 επιβάτες·
- δ) σε αντιστάθμισεις για παροχή δημόσιας υπηρεσίας σε αεροδρόμια και λιμάνια όπου η μέση ετήσια επιβατική κίνηση κατά τα δύο οικονομικά έτη που προηγούνται εκείνου της ανάθεσης της υπηρεσίας γενικού οικονομικού συμφέροντος, δεν υπερβαίνει το 1 000 000 επιβάτες όσον αφορά τα αεροδρόμια, και τους 300 000 επιβάτες όσον αφορά τα λιμάνια.

⁽¹⁾ ΕΕ C 297 της 29.11.2005.

⁽²⁾ ΕΕ L 195 της 29.7.1980, σ. 35· οδηγία όπως τροποποιήθηκε τελευταία από την οδηγία 2000/52/ΕΚ (ΕΕ L 193 της 29.7.2000, σ. 75).

Το όριο των 30 εκατομμυρίων ευρώ του στοιχείου α) ανωτέρω μπορεί να προσδιορισθεί λαμβάνοντας υπόψη ένα ετήσιο μέσο όρο, που αντιπροσωπεύει την αξία της αντιστάθμισης η οποία χορηγήθηκε στη διάρκεια της σύμβασης ή σε διάστημα πέντε ετών. Για τα πιστωτικά ιδρύματα, το όριο κύκλου εργασιών 100 εκατομμυρίων ευρώ αντικαθίσταται από αυτό των 800 εκατομμυρίων ευρώ για το σύνολο του ισολογισμού.

2. Στον τομέα των αεροπορικών και θαλασσιών μεταφορών, η παρούσα απόφαση εφαρμόζεται μόνο στις κρατικές ενισχύσεις υπό μορφή αντιστάθμισης για παροχή δημόσιας υπηρεσίας που χορηγούνται σε επιχειρήσεις για υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος όπως αναφέρεται στο άρθρο 86 παράγραφος 2 της Συνθήκης οι οποίες είναι σύμφωνες με τους κανονισμούς (ΕΟΚ) αριθ. 2408/92 και (ΕΟΚ) αριθ. 3577/92, όπου αυτοί εφαρμόζονται.

Η παρούσα απόφαση σε κρατικές ενισχύσεις υπό μορφή αντιστάθμισης για παροχή δημόσιας υπηρεσίας που χορηγούνται στον τομέα των χερσαίων μεταφορών.

Άρθρο 3

Συμβιβάσιμο και απαλλαγή από την υποχρέωση κοινοποίησης

Οι κρατικές ενισχύσεις υπό μορφή αντιστάθμισης για παροχή δημόσιας υπηρεσίας που πληρούν τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στην παρούσα απόφαση, συμβιβάζονται με την κοινή αγορά και απαλλάσσονται από την υποχρέωση προηγούμενης κοινοποίησης που προβλέπεται στο άρθρο 88 παράγραφος 3 της Συνθήκης, με την επιφύλαξη της εφαρμογής αυστηρότερων διατάξεων σχετικά με τις υποχρεώσεις της δημόσιας υπηρεσίας που περιέχονται σε κοινοτικές νομοθετικές ρυθμίσεις για συγκεκριμένους τομείς.

Άρθρο 4

Ανάθεση

Για να έχει εφαρμογή η παρούσα απόφαση, η ευθύνη για τη διαχείριση υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος πρέπει να ανατίθεται στη σχετική επιχείρηση με μία ή περισσότερες επίσημες πράξεις, η μορφή των οποίων προσδιορίζεται από το κάθε κράτος μέλος. Η πράξη ή οι πράξεις αυτές καθορίζουν ιδίως τα ακόλουθα:

- α) τη φύση και τη διάρκεια των υποχρεώσεων δημόσιας υπηρεσίας·
- β) τις επιχειρήσεις και τη γεωγραφική περιοχή που αφορά·
- γ) τη φύση των αποκλειστικών ή ειδικών δικαιωμάτων που έχουν ενδεχομένως παραχωρηθεί στην επιχείρηση·
- δ) τις παραμέτρους για τον υπολογισμό, τον έλεγχο και την αναθεώρηση της αντιστάθμισης·

- ε) τις ρυθμίσεις για την αποφυγή και την επιστροφή της ενδεχόμενης υπεραντιστάθμισης.

Άρθρο 5

Αντιστάθμιση

1. Το ποσό της αντιστάθμισης δεν υπερβαίνει εκείνο που απαιτείται για να καλυφθεί το κόστος εκτέλεσης των υποχρεώσεων δημόσιας υπηρεσίας, λαμβάνοντας υπόψη τα σχετικά έσοδα καθώς και μια εύλογη απόδοση οποιωνδήποτε ιδίων κεφαλαίων που είναι αναγκαία για την εκτέλεση των υποχρεώσεων αυτών. Η αντιστάθμιση πρέπει να χρησιμοποιείται πραγματικά για τη διαχείριση της σχετικής υπηρεσίας γενικού οικονομικού συμφέροντος, χωρίς να θίγεται η ικανότητα της επιχείρησης να απολαμβάνει κανονικά το εύλογο κέρδος της.

Το ποσό της αντιστάθμισης περιλαμβάνει όλα τα πλεονεκτήματα που παρέχονται από το κράτος ή μέσω κρατικών πόρων σε οποιαδήποτε μορφή. Στο εύλογο κέρδος λαμβάνεται υπόψη το σύνολο ή μέρος της αύξησης της παραγωγικότητας που επιτυγχάνει η επιχείρηση κατά τη διάρκεια συμφωνηθείσας περιορισμένης περιόδου, χωρίς να χειροτερεύει το ποιοτικό επίπεδο των υπηρεσιών που έχουν ανατεθεί στην επιχείρηση από το κράτος.

2. Το κόστος που λαμβάνεται υπόψη περιλαμβάνει όλο το κόστος λειτουργίας της υπηρεσίας γενικού οικονομικού συμφέροντος. Ο υπολογισμός του κόστους γίνεται σύμφωνα με τις γενικά αποδεκτές αρχές λογιστικής, ως ακολούθως:

- α) όταν οι δραστηριότητες της επιχείρησης περιορίζονται στην υπηρεσία γενικού οικονομικού συμφέροντος, δύναται να λαμβάνεται υπόψη όλο το σχετικό κόστος·
- β) όταν η επιχείρηση αναπτύσσει επίσης δραστηριότητες εκτός του πεδίου της υπηρεσίας γενικού οικονομικού συμφέροντος, μόνο το κόστος που συνδέεται με την υπηρεσία γενικού οικονομικού συμφέροντος μπορεί να ληφθεί υπόψη·
- γ) το κόστος που αναλογεί στην υπηρεσία γενικού οικονομικού συμφέροντος μπορεί να καλύπτει κάθε μεταβλητό κόστος για την παροχή της υπηρεσίας γενικού οικονομικού συμφέροντος, μια αναλογική συμμετοχή στο σταθερό κόστος της υπηρεσίας γενικού οικονομικού συμφέροντος και των άλλων δραστηριοτήτων, καθώς και ένα εύλογο κέρδος·
- δ) το κόστος που συνδέεται με επενδύσεις, ιδίως εκείνες που αφορούν υποδομές, μπορεί να λαμβάνεται υπόψη, εφόσον είναι απαραίτητο για τη λειτουργία της υπηρεσίας γενικού οικονομικού συμφέροντος.

3. Τα έσοδα που λαμβάνονται υπόψη περιλαμβάνουν τουλάχιστον όλα τα έσοδα που προκύπτουν από την υπηρεσία γενικού οικονομικού συμφέροντος. Εάν η σχετική επιχείρηση διαθέτει ειδικά ή αποκλειστικά δικαιώματα που συνδέονται με άλλη υπηρεσία γενικού οικονομικού συμφέροντος από την οποία προκύπτουν κέρδη που υπερβαίνουν το εύλογο κέρδος, ή εφόσον απολάβει άλλων πλεονεκτημάτων που της παρέχει το κράτος, αυτά πρέπει να περιληφθούν στα έσοδά της, ανεξαρτήτως του χαρακτηρισμού τους με βάση το άρθρο 87. Το οικείο κράτος μέλος μπορεί να αποφασίσει ότι τα κέρδη που προκύπτουν από άλλες δραστηριότητες εκτός του πεδίου της υπηρεσίας γενικού οικονομικού συμφέροντος, πρέπει να διατίθενται εξ ολοκλήρου ή εν μέρει για τη χρηματοδότηση της υπηρεσίας γενικού οικονομικού συμφέροντος.

4. Για τους σκοπούς της παρούσας απόφασης, ως «εύλογο κέρδος» νοείται ένα ποσοστό απόδοσης των ιδίων κεφαλαίων που λαμβάνει υπόψη τον αναλαμβανόμενο από την επιχείρηση κίνδυνο, ή την έλλειψη κινδύνου, ως αποτέλεσμα της κρατικής παρέμβασης, ιδίως αν το κράτος παρέχει αποκλειστικά ή ειδικά δικαιώματα. Κανονικά, το ποσοστό αυτό δεν πρέπει να υπερβαίνει το μέσο ποσοστό που ισχύει στον σχετικό τομέα τα τελευταία έτη. Σε τομείς όπου δεν υπάρχουν επιχειρήσεις αντίστοιχες με την επιχείρηση στην οποία ανατέθηκε η διαχείριση της υπηρεσίας γενικού οικονομικού συμφέροντος, η σύγκριση μπορεί να γίνεται με επιχειρήσεις που βρίσκονται σε άλλα κράτη μέλη ή, εν ανάγκη, σε άλλους τομείς, υπό την προϋπόθεση ότι λαμβάνονται υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του κάθε τομέα. Για τον προσδιορισμό του εύλογου κέρδους, τα κράτη μέλη μπορούν να θεσπίζουν κριτήρια με παροχή κινήτρων, ιδίως σε συνάρτηση με την ποιότητα της παρεχόμενης υπηρεσίας και τη βελτίωση της παραγωγικότητας.

5. Εφόσον η επιχείρηση ασκεί δραστηριότητες που εμπίπτουν τόσο εντός όσο και εκτός του πεδίου των υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος, στην εσωτερική λογιστική της πρέπει να καταχωρούνται ξεχωριστά τα έξοδα και τα έσοδα που συνδέονται με την υπηρεσία γενικού οικονομικού συμφέροντος και εκείνα που αφορούν τις υπόλοιπες υπηρεσίες, καθώς και οι παράμετροι κατανομής των εξόδων και των εσόδων.

Το κόστος που συνδέεται με δραστηριότητες που δεν εμπίπτουν στο πεδίο της υπηρεσίας γενικού οικονομικού συμφέροντος καλύπτει το σύνολο του μεταβλητού κόστους, κατάλληλη συμμετοχή στο κοινό σταθερό κόστος και μια εύλογη απόδοση των κεφαλαίων. Για το κόστος αυτό δεν χορηγείται αντιστάθμιση.

Άρθρο 6

Έλεγχος της υπεραντιστάθμισης

Τα κράτη μέλη πραγματοποιούν τακτικούς ελέγχους, ή αναθέτουν τη διενέργειά τους, ώστε η αντιστάθμιση που λαμβάνουν οι επιχειρήσεις να μην υπερβαίνει το ποσό που έχει καθορισθεί σύμφωνα με το άρθρο 5.

Τα κράτη μέλη ζητούν από την επιχείρηση να επιστρέψει την τυχόν εισπραχθείσα υπεραντιστάθμιση, και ενημερώνονται οι παράμετροι για τον υπολογισμό της σχετικής αντιστάθμισης στο μέλλον. Όταν το ποσό της υπεραντιστάθμισης δεν υπερβαίνει το 10 % του ποσού της ετήσιας αντιστάθμισης, η εν λόγω υπεραντιστάθμιση μπορεί να μεταφερθεί στην επόμενη περίοδο και να αφαιρεθεί από το ποσό της αντιστάθμισης που οφείλεται για την περίοδο αυτή.

Στον τομέα της κοινωνικής κατοικίας, τα κράτη μέλη πραγματοποιούν τακτικούς ελέγχους, ή αναθέτουν τη διενέργειά τους, σε κάθε επιχείρηση, ώστε η αντιστάθμιση που λαμβάνει να μην υπερβαίνει το ποσό που έχει καθορισθεί σύμφωνα με το άρθρο 5. Κάθε υπεραντιστάθμιση μπορεί να μεταφερθεί στην επόμενη περίοδο μέχρι ποσοστού 20 % της ετήσιας αντιστάθμισης, υπό την προϋπόθεση ότι η επιχείρηση διαχειρίζεται μόνο υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος.

Άρθρο 7

Διάθεση πληροφοριών

Τα κράτη μέλη τηρούν διαθέσιμα για διάστημα τουλάχιστον δέκα ετών όλα τα στοιχεία που απαιτούνται για να διαπιστωθεί αν οι αντισταθμίσεις που έχουν χορηγηθεί συμβιβάζονται με την παρούσα απόφαση.

Εφόσον ζητηθεί γραπτώς από την Επιτροπή, τα κράτη μέλη της κοινοποιούν όλες τις πληροφορίες που θεωρεί απαραίτητες προκειμένου να διαπιστώσει αν τα ισχύοντα συστήματα αντιστάθμισης συμβιβάζονται με την παρούσα απόφαση.

Άρθρο 8

Εκθέσεις

Κάθε κράτος μέλος υποβάλλει στην Επιτροπή περιοδική έκθεση ανά τρίμηνα σχετικά με την εφαρμογή της παρούσας απόφασης, με αναλυτική περιγραφή των όρων εφαρμογής της σε όλους τους τομείς, περιλαμβανομένων των τομέων της κοινωνικής κατοικίας και των νοσοκομείων.

Η πρώτη έκθεση υποβάλλεται στις 19 Δεκεμβρίου 2008.

Άρθρο 9

Αξιολόγηση

Το αργότερο μέχρι τις 19 Δεκεμβρίου 2009, η Επιτροπή θα προβεί σε αξιολόγηση των επιπτώσεων με βάση πραγματικά στοιχεία και τα αποτελέσματα ευρείας διαβούλευσης που θα διεξάγει η ίδια, λαμβάνοντας ιδίως υπόψη τα στοιχεία που θα υποβάλουν τα κράτη μέλη σύμφωνα με το άρθρο 8.

Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης των επιπτώσεων κοινοποιούνται στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στην Επιτροπή Περιφερειών, στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στα κράτη μέλη.

Άρθρο 10

Έναρξη ισχύος

Η παρούσα απόφαση αρχίζει να ισχύει στις 19 Δεκεμβρίου 2005.

Το άρθρο 4 στοιχεία γ), δ) και ε) και το άρθρο 6 εφαρμόζονται από τις 29 Νοεμβρίου 2006.

Άρθρο 11

Αποδέκτες

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στα κράτη μέλη.

Βρυξέλλες, 28 Νοεμβρίου 2005.

Για την Επιτροπή

Neelie KROES

Μέλος της Επιτροπής